

ку. Комплексна оцінка економічної, інноваційної, соціальної та екологічної характеристик ефективності проектів дозволить зменшити ризики і підвищити ефективність процесів реалізації інвестиційних проектів на промислових підприємствах України. Модель успішно пройшла адаптацію на окремих підприємствах харчової промисловості. У майбутньому передбачається адаптувати її до інших промислових підприємств.

Література

1. Гудзь П. В. Методичні основи використання програмно-цільового підходу в управлінні інвестиційною програмою розвитку металургійного підприємства / П. В. Гудзь, І. А. Нечаєва // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 1(19). – С. 103–109.
2. Стеченко Д. М. Програмно-цільова орієнтація в управлінні соціально-економічним розвитком регіону / Д. М. Стеченко // Університетські записки : часопис Хмельницьк. ун-ту управління та права. – 2007. – № 3. – С. 167–172.
3. Слатвінський М. А. Сучасні підходи до оцінювання інноваційно-інвестиційних проектів / М. А. Слатвінський // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 1. – С. 53–56.
4. Peter W. The management of projects / W. Peter, G. Morris. – London : Thomas Telford, 1994. – 358 p.
5. Черваньов Д. М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств : навч. посіб. / Д. М. Черваньов. – К. : Знання-Прес, 2003. – 622 с.
6. Лещук Г. В. Методики оцінювання ефективності інвестиційних проектів / Г. В. Лещук // Економічний простір. – 2009. – № 23/2. – С. 26–34.
7. Липчанська О. В. Аналіз проблем застосування показників ефективності та норм рентабельності в процесі впровадження інвестиційних

проектів / О. В. Липчанська // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – № 11. – С. 36–39.

8. Філюк Г. М. Оцінка конкурентного підприємницького середовища в Україні: методологічні аспекти / Г. М. Філюк // Вісник національного університету імені Тараса Шевченка. Сер. Економіка. – 2011. – № 124–125. – С. 19–21.

Стаття надійшла до редакції 12.02.2013

Referense

1. Hutz, P. V., & Nechayeva, I. A. (2010). Methodical basics of program-target approach to management of the metallurgical enterprises investment programs. *The Economic Herald of Donbas*, 1(19), 103-109 (in Ukr.).
2. Stechenko, D. M. (2007). Program-target orientation in management of socio-economic development of the region. *The Journal of Khmelnytsky University of Management and Law*, 3, 167-172 (in Ukr.).
3. Slatvynskyy, M. A. (2010). Modern approaches to the evaluation of innovative investment projects. *Formation of Market Relations in Ukraine*, 1, 53-56 (in Ukr.).
4. Peter, W., & Morris, G. (1994). *The management of projects*. London: Thomas Telford.
5. Chervanyov, D. M. (2003). *Management of companies investment activity*. Kyiv: Knowledge Press (in Ukr.).
6. Leschuk, G. V. (2009). Methods of investment projects effectiveness evaluating. *Economic Space*, 23/2, 26-34 (in Ukr.).
7. Lypchanska, O. V. (2009). Analysis of problems of performance and profitability standards application in the investment projects implementation. *Formation of Market Relations in Ukraine*, 11, 36-39 (in Ukr.).
8. Fylyuk, H. M. (2011). Assessment of the competitive business environment in Ukraine: Methodological aspects. *Bulletin of the National Taras Shevchenko University*, 124-125, 19-21 (in Ukr.).

Received 12.02.2013

УДК 336.6

Г. В. Тельнова
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, Донбаська
державна машинобудівна академія,
Краматорськ, Україна
anntelnova@mail.ru

ВИЗНАЧЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗАСАД КОНЦЕПЦІЇ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ІНТЕГРОВАНОЇ КОРПОРАТИВНОЇ СТРУКТУРИ

Анотація. У статті визначено загальні засади фінансового менеджменту інтегрованих корпоративних структур (ІКС). Обґрунтовано мету фінансового менеджменту як досягнення стійкого розвитку в довгостроковій перспективі. Представлено авторський погляд на поняття стійкого розвитку ІКС. Виходячи із зазначеної мети фінансового менеджменту в діяльності ІКС, сформовано систему його завдань та принципів. На цій основі окреслено концептуальні положення системи фінансового менеджменту ІКС.

Ключові слова: фінансовий менеджмент, інтегрована корпоративна структура, концепція.

А. В. Тельнова

кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов,
Донбасская государственная машиностроительная академия, Краматорск, Украина
**ОПРЕДЕЛЕНИЕ ОБЩИХ ОСНОВ КОНЦЕПЦИИ ФИНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТА
ИНТЕГРИРОВАННОЙ КОРПОРАТИВНОЙ СТРУКТУРЫ**

Аннотация. В статье определены общие основы финансового менеджмента интегрированных корпоративных структур (ИКС). Обоснована цель финансового менеджмента как достижение устойчивого развития в долгосрочной перспективе. Представлен авторский взгляд на понятие устойчивого развития ИКС. Исходя из указанной цели финансового менеджмента в деятельности ИКС, сформирована система его задач и принципов. На этой основе определены концептуальные положения системы финансового менеджмента ИКС.

Ключевые слова: финансовый менеджмент, интегрированная корпоративная структура, концепция.

Ganna Telnova

Ph.D. (Economics), Associate Professor, Donbas State Engineering Academy, Kramatorsk, Ukraine
**GENERAL POSITIONS OF THE INTEGRATED CORPORATIVE STRUCTURE
FINANCIAL MANAGEMENT CONCEPTS DETERMINATION**

Abstract. Introduction. Economic situation, which formed in Ukraine, requires from businessman particularly weighted decisions and constant, goal-directed management in sphere of finances. Formation integrated corporative structures (ICS) in modern condition is one of the factors of the firm's operation in industry of Ukraine. In managerial system ICS defining place belongs to financial management which has a specific line. Financial management of ICS requires further modeling of relations for financial resource management of enterprises' corporative structures (ECS), which are checked and adjusted at a level of ICS.

Purpose of the article is to determine main basis of financial management of the integrated corporative structure concepts.

Methods. Main method of the study is system-logical analysis. For studies of the processes in financial management of the integrated corporative structures and enterprise of the corporative structure, analysis allows to subdivide it on operations, reveal in it relationship and relations, but syntheses enables to connect all operations, relationship and relations and form the general outlook of the financial management system. Method of stratifications is used to determine phenomena of personal type dependencies layer. In system study of financial management such layer is a shaping integer and subordinated by it problems, strategies and tactics of management, separation of the subsystems of management in system of financial management and others. Important in concepts of financial management is a morphological analysis which allows not simple decomposition i.e. decomposition integer on its component parts, but separation element on principle of functional value and dug influences of the element or subsystems on condition of the general problem. **Results.** Defining components of any concepts are a purpose, problems, principles and conceptual positions. Vision to purposes of financial management of the integrated corporative structure is concluded in achievement of the firm development ICS in long-term prospect. Under firm's development ICS follows the understanding of quantitative-qualitative change of its condition, directed on stable high result of the ICS operation for the sake of provision balancing personal, collective and public interest. To defining positions to concepts of ICS financial management we consider expedient to refer: achievement of maximum public, personal and collective effect; using the syntheses approach to building of the financial management system; the separation of the subsystems of financial management on base of the financial methods of management; the separation of financial management function from position of ECS financial resource management; ensuring the mechanism of the close-fitting interaction of the subsystems and functions of financial management; management on base of the regulation of the system of the balanced factors which characterize working the subsystems and their functions execution in the financial management of corporations; using the economic and mathematical methods of the estimation and regulations of the processes of financial management and acceptance on their base of the management decisions. **Conclusion.** Certain purpose, problems and principles of financial management allow forming the defining positions to concepts of ICS financial management, directed to maximum satisfaction of public, personal and collective interest. Introduction to this concepts will allow to provide the firm development of ICS in long-term prospect.

Key words: financial management; integrated corporative structure; concept.

JEL Classification: G30, L20

Постановка проблеми. Проблема ефективного управління фінансовими ресурсами підприємств сьогодні є однією із найбільш актуальних. Економічна ситуація, що склалася в Україні, вимагає від підприємця особливо зважених рішень і постійного, цілеспрямованого управління у сфері фінансів. З одного боку, ринкові відносини надають достатні можливості для ефективного управління, але з другого боку, спад промислового виробництва, криза платежів та великий ризик роботи з банківською системою знижують ефективність управління підприємством. Відтак сучасне функціонування підприємств пов'язано із необхідністю постійного пошуку і впровадження прогресивних форм фінансового управління. Окрім того, ринкові трансформації на нинішньому етапі господарювання, викликані процесами глобалізації, посиленням конкуренції, браком фінансових ресурсів через кризу 2008–2009 рр., потребують концентрації та інтеграції банківського і промислового капіталів, тобто нових організаційних форм об'єднання суб'єктів господарювання. Таким чином, створення інтеграційних корпоративних структур (ІКС) у сучасних умовах є одним із факторів сталого функціонування промисловості України. У системі управління ІКС визначальне місце належить фінансовому менеджменту, який має специфічні риси. Він здійснюється на основі акціонерних відносин власності та має забезпечувати захист інтересів власників як окремих підприємств, які входять до корпоративних об'єднань, так і ІКС. З огляду на це система фінансового менеджменту ІКС вимагає подальшого моделювання міжфірмових відносин щодо управління фінансовими ресурсами підприємств корпоративної структури (ПКС), які контролюються та регулюються на рівні ІКС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвитку концепцій фінансового управління присвячено праці Дж. Уільямса (*J. V. Williams*), Ф. Модільяні (*F. Modigliani*), М. Міллера (*M. H. Miller*), Г. Марковіца (*H. M. Markowitz*), Ю. Фама (*E. F. Fama*) та ін. Сучасні теорії фінансового менеджменту розробляються, систематизуються, аналізуються І. О. Бланком [1], О. А. Шведчиковим [2], І. В. Колесою [3], Н. Ю. Фішук [4], Г. М. Азаренковою [5] та іншими науковцями, які пропонують свій погляд на концепції фінансового менеджменту й узагальнюють його ознаки. Але не існує єдиної думки щодо визначення загальних засад концепції фінансового менеджменту – бачення мети, принципів та завдань фінансового менеджменту різняться, що й повинно стати метою подальших наукових розро-

бок. Окрім того, у сучасних умовах розвитку інтегрованих корпоративних структур нагальною потребою є розроблення концепції фінансового менеджменту ІКС.

Метою статті є визначення основних засад концепції фінансового менеджменту інтегрованої корпоративної структури.

Основні результати дослідження. Визначальними складовими будь-якої концепції є мета, завдання, принципи та концептуальні положення. Мета – це бажаний, найбільш оптимальний стан системи. Для досягнення поставлених цілей системи необхідно виконати певні завдання. Завдання – сукупність вихідних посилко (вихідних даних до завдання), опис мети, визначеної для безлічі цих даних, опис можливих стратегій досягнення цієї мети або можливих проміжних станів досліджуваного об'єкта. Вирішити завдання – означає чітко визначити ресурси і шляхи досягнення зазначеної мети за певних вихідних посилок.

У сучасній науковій літературі найбільш поширеними є такі погляди на мету фінансового менеджменту.

Головна мета фінансового менеджменту, за І. А. Бланком [1], полягає у зростанні добробуту власників капіталу підприємства, що знаходить конкретне втілення в підвищенні ринкової вартості підприємства.

На думку М. Н. Крейніної, фінансовий менеджмент має за мету «...створення необхідних умов для такого руху фінансових і грошових потоків, які б забезпечували безперерйну та ефективну діяльність підприємства. Саме для цього здійснюється управління активами і джерелами фінансування, фінансовими результатами продажів та обліком рівня ризиків, планування динаміки активів і пасивів» [6].

Багато підприємств і в сучасних умовах намагаються максимізувати прибуток. Але треба враховувати, що ефективність діяльності підприємства не завжди досягається шляхом максимізації його прибутку. Наприклад, отриманий високий за обсягами та рівнем прибуток може бути цілковито витрачений на потреби поточного споживання, унаслідок чого підприємство позбавляється основного джерела формування власних фінансових ресурсів для свого майбутнього розвитку. А підприємство, яке не розвивається, втрачає в перспективі досягнуту конкурентну позицію на ринку, скорочує потенціал власних фінансових ресурсів, сформованих за рахунок внутрішніх джерел, що в остаточному підсумку призводить до зниження його ринкової вартості. До того ж високий рівень

прибутку може досягатися й за відповідно високого рівня фінансового ризику і загрози банкрутства в наступному періоді, що часто є причиною зниження ринкової вартості підприємства. Тому в ринкових умовах максимізація прибутку може виступати одним із важливих завдань фінансового менеджменту, але не його головною метою.

Авторське бачення мети фінансового менеджменту інтегрованої корпоративної структури полягає в досягненні стійкого розвитку ІКС в довгостроковій перспективі. На наш погляд, інтегрована корпоративна структура із часом повинна не тільки нарощувати свою вартість, ефективність діяльності, тобто змінювати кількісні характеристики, а й демонструвати якісний і сталий розвиток. Вирішення саме цієї проблеми має стати основним завданням фінансового менеджменту ІКС.

Можна сформулювати головні чинники, за якими вітчизняні автори визначають зміст стійкого розвитку підприємств та корпорацій: інтереси і потреби суб'єктів господарювання; майбутній потенціал підприємства або корпорації; кількісні та (або) якісні зміни у структурі підприємства чи корпорації; ріст, рівновага або стабільність показників діяльності.

Висновки, зроблені автором у попередніх працях [7] щодо доцільності застосування біхевіористського підходу до концепції фінансового менеджменту інтегрованої корпоративної структури, обґрунтовують необхідність врахування інтересів різних груп учасників господарської діяльності. Як зазначається в роботі І. В. Колесова, «фінансові механізми функціонування корпорацій повинні забезпечувати збалансованість інтересів різних суб'єктів корпоративних відносин» [3].

На нашу думку, під стійким розвитком ІКС слід розуміти кількісно-якісні зміни її стану, спрямовані на стабільно високий результат функціонування ІКС задля забезпечення збалансованості особистих, колективних та суспільних інтересів.

Якщо власники корпорацій (акціонери) прагнуть досягти вищезазначеної мети і докладатимуть для цього відповідних зусиль, то вони матимуть стабільний дохід; кредитори – кредитоспроможного позичальника; працівники та керівництво – відповідну заробітну плату і соціальний захист; клієнти та постачальники – надійного партнера; держава – зростання ВВП і доходів бюджету за рахунок податкових платежів. Таким чином будуть враховані як інтереси суспільства, так і особисті та колективні інтереси (рис. 1).

На думку автора, фінансовий менеджмент, окрім основної мети функціонування ІКС, повинен виконувати підпорядковані їй підцілі, зокрема вчасно й активно реагувати на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища інтегрованої корпоративної структури для забезпечення її стійкого розвитку.

На наше переконання, досягнення стійкого розвитку інтегрованої корпоративної структури потребує синтезу підходів до побудови системи фінансового менеджменту, що дозволяє моделювати різні напрями розвитку, з високою точністю прогнозувати їх результати та вибирати найбільш оптимальний варіант.

Рис. 1. Система інтересів, на задоволення яких спрямована мета фінансового менеджменту

Джерело: Авторське бачення

На підставі аналізу наукових джерел і виходячи з окресленої мети фінансового менеджменту ІКС пропонуємо таку систему його завдань:

1. Забезпечення довгострокової фінансової платоспроможності, ліквідності та стійкості ІКС. Для цього потрібно:

а) формування достатнього обсягу фінансових ресурсів відповідно до завдань розвитку ІКС у майбутньому періоді;

б) своєчасне погашення поточної і довгострокової заборгованості ПКС та ІКС;

в) підтримання постійної фінансової рівноваги ІКС у процесі її розвитку;

г) вкладення певних коштів у розвиток ІКС та ПКС (реінвестування).

2. Оптимізація грошових потоків ІКС і ПКС за обсягами, строками, вартістю. Для цього необхідно синхронізувати обсяги надходжень та обсяги витрат коштів в окремих періодах, а також у процесі підтримки ліквідності активів ПКС та ІКС.

3. Досягнення максимальної рентабельності шляхом підвищення ефективності використання сформованих фінансових ресурсів за основними напрямками діяльності ІКС і ПКС.

4. Мінімізація фінансових ризиків завдяки своєчасному та якісному прогнозуванню й оцінці ризиків, застосуванню ефективних методів зниження частки ризикових операцій.

Виконання мети і завдань системи фінансового менеджменту корпорації повинно базуватися на певних принципах. Поширеною є думка [1] про доцільність дотримання таких принципів:

1) інтегрованість із загальною системою управління підприємством. У якій би сфері діяльності підприємства не приймалося управлінське рішення, воно прямо або опосередковано впливає на формування грошових потоків і результати фінансової діяльності;

2) комплексний характер формування управлінських рішень. Усі управлінські рішення у царинах формування, розподілу та використання фінансових ресурсів і організації грошового обігу підприємства найтіснішим чином взаємопов'язані між собою та справляють прямий або непрямо вплив на результати його фінансової діяльності;

3) високий динамізм управління. Фінансовому менеджменту повинен бути властивий високий динамізм, що враховує зміну факторів зовнішнього середовища, ресурсного потенціалу, форм організації виробничої і фінансової діяльності, фінансового стану та інших параметрів функціонування підприємства;

4) варіативність підходів до розробки окремих управлінських рішень. Реалізація цього принципу припускає, що підготовка кожного управлінського рішення у сфері формування і використання фінансових ресурсів та організації грошового обігу має брати до уваги альтернативні можливості дій. За наявності альтернативних проектів управлінських рішень їх вибір для впровадження має базуватися на системі критеріїв, що визначають фінансову ідеологію, фінансову стратегію або конкретну фінансову політику підприємства;

5) орієнтація на стратегічні цілі розвитку підприємства. Якими б ефективними не здавалися ті або інші проекти управлінських рішень у галузі фінансової діяльності в поточному періоді, їх слід відхилити, якщо вони вступають у протиріччя з місією підприємства, стратегічними напрямками його розвитку, підривають економічну базу формування високих обсягів власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел у майбутньому періоді.

Зазначені вище принципи ми пропонуємо доповнити такими, як:

- адаптивність, тобто здатність системи фінансового менеджменту активно реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі (принцип динамічності) і адаптувати власну діяльність відповідно до цих змін;
- керованість, тобто підпорядкованість рішенням, які приймаються на вищому рівні управління;

- узгодженість, тобто детермінованість усіх процесів фінансового менеджменту як на рівні ПКС, так і на рівні ІКС;
- оптимальність, що передбачає таку побудову інформаційних потоків, організаційного забезпечення фінансового менеджменту ІКС, яка б забезпечувала оптимальний процес прийняття рішень (витрати часу на прийняття рішень не повинні дисонувати з їх якістю).

До визначальних положень концепції фінансового менеджменту ІКС вважаємо за доцільне віднести: досягнення максимального суспільного, особистого та колективного ефекту; застосування синтезу підходів до побудови системи фінансового менеджменту; виділення підсистем фінансового менеджменту на основі фінансових методів управління; виділення функцій фінансового менеджменту з позиції управління фінансовими ресурсами ПКС; забезпечення механізму тісної взаємодії підсистем і функцій фінансового менеджменту; управління на основі регулювання системи збалансованих показників, які характеризують роботу підсистем та виконання ними функцій фінансового менеджменту корпорації; застосування економіко-математичних методів оцінки й регулювання процесів фінансового менеджменту і прийняття на їх основі управлінських рішень.

Основні засади концепції фінансового менеджменту ІКС можна представити схематично (рис. 2).

Рис. 2. Засади концепції фінансового менеджменту ІКС

Джерело: Розроблено автором із використанням [1; 8]

Висновки. Правильно визначені мета, завдання та принципи фінансового менеджменту дозволяють сформулювати визначальні положення концепції фінансового менеджменту ІКС, спрямовані на максимальне задоволення суспільного, особистого та колективного інтересів. Упровадження цієї концепції дозволить забезпечити стійкий

розвиток ІКС у довгостроковій перспективі. Важливими напрямками реалізації запропонованої концепції фінансового менеджменту повинні стати обґрунтування і формування організаційного та інформаційного забезпечення функціонування системи, розроблення механізму фінансового менеджменту ПКС і ІКС, механізмів підсистем фінансового менеджменту ПКС та моделі прийняття ефективних управлінських рішень.

Література

1. Бланк И. А. Концептуальные основы финансового менеджмента : для руководителей, финансовых менеджеров предприятий, преподавателей, аспирантов, студентов экон. вузов / И. А. Бланк. – К. : Эльга; Ника-Центр, 2003. – 447 с.
2. Шведчиков О. А. Концептуальні засади сталого розвитку промислового підприємства [Електронний ресурс] / О. А. Шведчиков. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_7_2/Schvedchikov.pdf
3. Колесова І. В. Фінансовий механізм корпорацій та напрями його модернізації / І. В. Колесова // Збірник наукових праць Національного університету Державної податкової служби України. – 2011. – № 1. – С. 229–240.
4. Фіщук Н. Ю. Фінансовий менеджмент як невід'ємний елемент управлінського інструментарію / Н. Ю. Фіщук, А. А. Голишевська // Економічний простір : зб. наук. пр. – 2011. – № 47. – С. 288–292.
5. Азаренкова Г. М. Система забезпечення фінансового менеджменту в Україні: сучасні аспекти / Г. М. Азаренкова, Ю. С. Бальяна, Т. О. Доденко, А. І. Ковальова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2010. – № 2 (9). – С. 99–107.
6. Крейнина М. Н. Цели и задачи финансового менеджмента [Электронный ресурс] / М. Н. Крейнина // Менеджмент в России и за рубежом. – 2000. – № 5. – Режим доступа : <http://www.dis.ru/manag/>
7. Тельнова Г. В. Развитие классификации концепций финансового менеджмента / Г. В. Тельнова // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 6 (16). – С. 305–310.
8. Василенко А. В. Менеджмент устойчивого развития предприятий : монография / А. В. Василенко. – К. : Центр учебной литературы, 2005. – 648 с.

Стаття надійшла до редакції 6.02.2013

References

1. Blank, I. (2003). *Conceptual bases of financial management*. Kyiv: Eliga; NIKA-Centre (in Rus.).
2. Shvedchikov, O. A. (2011). *Conceptual bases of the firm development of the industrial enterprise*. Retrieved from http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_7_2/Schvedchikov.pdf (in Ukr.).
3. Kolesova, I. V. (2011). Financial Mechanism of Corporation and Directions to its Modernizations. *Collection of the scientific works of the National University of State Tax Service of Ukraine*, 1, 229-240 (in Ukr.).
4. Fischuk, N. Yu., & Golyshyevska, A. A. (2011). Financial management as integral element of management toolbox. *Economic Space*, 47, 288-292 (in Ukr.).
5. Azarenkova, G. M., Balyasna, Yu. S., Docenko, T. O., & Kovalyova, A. I. (2010). System of the provision of financial management in Ukraine: modern aspects. *Financial-Credit Activity: Problems of Theories and Practice*, 2(9), 99-107 (in Ukr.).
6. Kreynina, M. N. (2000). Purposes and problems of financial management. *Management in Russia and Overseas*, 5. Retrieved from <http://www.dis.ru/manag/> (in Rus.).
7. Telnova, A. V. (2012). Development to categorizations of financial management concepts. *Sustainable Development of Economy*, 6(16), 305-310 (in Ukr.).
8. Vasilenko, A. V. (2005). *Management of enterprise's sustainable development*. Kyiv: Centre of Scholastic Literature (in Rus.).

Received 06.02.2013